

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sài Gòn 1998

---o0o---

Tập 22
QUYỂN THỨ 545
HỘI THỨ TƯ

Phẩm
THANH TỊNH
Thứ 8

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng:
Bạch Thế Tôn! Các người ngu si chẳng siêng tinh
tiến, đủ các ác hành, mỏng ít căn lành, ám độn vô
cầu, ít nghe huệ kém, bị quen biết ác thu nhận,
chẳng thờ bạn lành, chẳng muốn xin thỉnh học hỏi,
đổi các thẳng thiện chẳng siêng tu học, nghe Phật
đã thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm thật khó
tin hiểu?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như
ngươi đã nói.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế vì sao sâu thẳm khó tin khó hiểu?

Phật bảo: Thiện Hiện! Sắc chẳng buộc chẳng mở. Vì có sao? Sắc lấy vô tánh làm tự tánh vậy. Thọ tướng hành thức chẳng buộc chẳng mở. Vì có sao? Thọ tướng hành thức lấy vô tánh làm tự tánh vậy.

Lại nữa, Thiện Hiện! Sắc ngăn trước chẳng buộc chẳng mở. Vì có sao? Sắc ngăn trước lấy vô tánh làm tự tánh vậy. Sắc ngăn sau chẳng buộc chẳng mở. Vì có sao? Sắc ngăn sau lấy vô tánh làm tự tánh vậy. Sắc ngăn giữa chẳng buộc chẳng mở. Vì có sao? Sắc ngăn giữa lấy vô tánh làm tự tánh vậy.

Thọ tướng hành thức ngăn trước chẳng buộc chẳng mở. Vì có sao? Thọ tướng hành thức ngăn trước lấy vô tánh làm tự tánh vậy. Thọ tướng hành thức ngăn sau chẳng buộc chẳng mở. Vì có sao? Thọ tướng hành thức ngăn sau lấy vô tánh làm tự tánh vậy. Thọ tướng hành thức ngăn giữa chẳng buộc chẳng mở. Vì có sao? Thọ tướng hành thức ngăn giữa lấy vô tánh làm tự tánh vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất khó tin hiểu. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cực khó tin hiểu?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói.

Sở dĩ vì sao? Thiện Hiện! Sắc thanh tịnh tức quả thanh tịnh. Quả thanh tịnh tức sắc thanh tịnh. Vì có sao? Sắc đây thanh tịnh cùng quả thanh tịnh không hai không hai phần, không riêng không dứt vậy.

Thọ tướng hành thức thanh tịnh tức quả thanh tịnh. Quả thanh tịnh tức thọ tướng hành thức thanh tịnh. Vì có sao? Thọ tướng hành thức đây thanh tịnh cùng quả thanh tịnh không hai không hai phần, không riêng không dứt vậy.

Lại nữa, Thiện Hiện! Sắc thanh tịnh tức Nhất thiết trí trí thanh tịnh. Nhất thiết trí trí thanh tịnh tức sắc thanh tịnh. Vì có sao? Sắc đây thanh tịnh cùng Nhất thiết trí trí thanh tịnh không hai không hai phần, không riêng không dứt vậy.

Thọ tướng hành thức thanh tịnh tức Nhất thiết trí trí thanh tịnh. Nhất thiết trí trí thanh tịnh tức thọ tướng hành thức thanh tịnh. Vì có sao? Thọ tướng hành thức đây thanh tịnh cùng Nhất thiết trí trí thanh tịnh không hai không hai phần, không riêng không dứt vậy.

Bấy giờ, Xá-lợi-tử thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rất là sâu thẳm? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy.

Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rất năng soi rõ? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy. Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế là ánh sáng lớn? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy. Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế hẳn chẳng nối nhau? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy.

Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế vốn không tạp nhiễm? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy. Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế không đặc không hiện quán? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy.

Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế không sở sanh khởi? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy.

Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rốt ráo chẳng sanh? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy.

Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế chẳng sanh cõi Dục, chẳng sanh cõi Sắc, chẳng sanh cõi Vô sắc? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy.

Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế không biết không hiểu? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy.

Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế đối những pháp nào không biết không hiểu? Phật nói: Đối sắc không biết không hiểu. Vì có sao? Vì cực thanh tịnh vậy. Đối thọ tưởng hành thức không biết không hiểu. Vì có sao? Vì cực thanh tịnh vậy.

Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế đối Nhất thiết trí trí không tổn không ích? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy.

Xá-lợi-tử nói: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế đối tất cả pháp không lấy không bỏ? Phật nói: Như thế, vì cực thanh tịnh vậy.

Bấy giờ, Thiện Hiện cũng thưa Phật rằng: Ngã thanh tịnh nên sắc thanh tịnh? Phật nói: Như thế, vì rất ráo tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Ngã thanh tịnh nên thọ tưởng hành thức thanh tịnh? Phật nói: Như thế, vì rất ráo tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Ngã thanh tịnh nên quả thanh tịnh? Phật nói: Như thế, vì rất ráo tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Ngã thanh tịnh nên Nhất thiết trí trí thanh tịnh? Phật nói: Như thế, vì rất ráo tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Ngã thanh tịnh nên không đắc không hiện quán? Phật nói: Như thế, vì rất ráo tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Ngã vô biên nên sắc vô biên? Phật nói: Như thế, vì rất ráo tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Ngã vô biên nên thọ tướng hành thức vô biên? Phật nói: Như thế, vì rất ráo tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát giác được như thế, đây là Bát-nhã Ba-la-mật-đa? Phật nói: Như thế, vì rất ráo tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế chẳng bờ đây, chẳng bờ kia, chẳng trụ chính giữa? Phật nói: Như thế, vì rất ráo tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khởi tướng như thế là nói bỏ Bát-nhã Ba-la-mật-đa, xa lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa?

Phật bảo Thiện Hiện rằng: Như vậy, như vậy. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này trước danh, trước tướng.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Rất lạ. Bạch Thiện Thệ! Hiếm có. Khéo Vì chúng Bồ-tát Ma-ha-tát đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm khai thị phân biệt rõ ràng trước tướng.

Khi ấy, Xá-lợi-tử hỏi Thiện Hiện rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm sở khởi trước tướng?

Thiện Hiện đáp rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát đối sắc bảo không, khởi trước không tướng. Đối thọ tướng hành thức bảo không, khởi trước không tướng. Đối pháp quá khứ bảo pháp quá khứ, khởi trước pháp quá khứ tướng. Đối pháp vị lai bảo pháp vị lai, khởi trước pháp vị lai tướng. Đối pháp hiện tại bảo pháp hiện tại, khởi trước pháp hiện tại tướng. Nghĩa là các thiện nam tử Bồ-tát thừa khi mới phát tâm sanh khởi tướng như thế cũng gọi trước tướng.

Khi ấy, Thiên Đế Thích hỏi Thiện Hiện rằng: Duyên nào như thế gọi là trước tướng?

Thiện Hiện đáp rằng: Nếu bảo đây là tâm Đại Bồ-đề, hoặc chấp đây là tâm sơ Bồ-đề hồi hướng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, đây gọi trước tướng. Kiền Thi Ca! Tâm vốn tánh không, chẳng thể hồi hướng. Các thiện nam tử trụ Bồ-tát thừa, nếu khởi

chấp này: “Ta tới Đại thừa”. Các như thế thấy đều gọi trước tướng.

Vậy nên, chúng Bồ-tát Ma-ha-tát muốn đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chỉ hiện khuyên dẫn khen gắng vui mừng các kẻ hữu tình phát tới Đại thừa nên theo thật tướng mà chỉ hiện khuyên dẫn khen gắng vui mừng các hữu tình kia. Nếu năng chỉ hiện khuyên dẫn khen gắng vui mừng kẻ hữu tình kia, đối mình không tổn cũng chẳng tổn người. Đây là chỗ đã được các Đức Như Lai hứa cho.

Kiều Thi Ca! Các thiện nam tử an trụ Đại thừa, nếu năng chỉ hiện khuyên dẫn khen gắng vui mừng các kẻ hữu tình tới Bồ-tát thừa như thế, bèn năng xa lìa được tất cả chấp trước.

Bấy giờ, Thế Tôn khen Thiện Hiện rằng: Hay thay, hay thay! Người nay khéo năng vì các Bồ-tát nói tướng chấp trước, khiến các Bồ-tát giác biết xa lìa. Lại có các chấp trước nhỏ nhiệm này nữa, sẽ vì người nói. Người nên lắng nghe, rất khéo tác ý.

Thiện Hiện bạch rằng: Dạ, thưa xin nói, chúng tôi muốn nghe.

Phật bảo: Thiện Hiện! Các thiện nam tử an trụ Đại thừa muốn tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, đối tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đem tâm tịnh tín lấy tướng nghĩ nhớ, tùy lấy tướng nào đều

gọi chấp trước. Sở dĩ vì sao? Vì các kẻ lấy tướng gọi là chấp trước vậy.

Nếu đổi các pháp vô lậu tất cả Như lai Ứng Chánh Đẳng Giác quá khứ vị lai hiện tại rất sanh tùy hỷ. Lại đem căn lành tùy hỷ như thế cùng các hữu tình bình đẳng chung có, hồi hướng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, cũng gọi chấp trước.

Sở dĩ vì sao? Vì thật tánh các pháp chẳng quá khứ, chẳng vị lai, chẳng hiện tại, xa lìa ba đời. Chẳng phải lìa ba đời có thể hồi hướng được. Pháp lìa ba đời chẳng thể lấy tướng, chẳng thể vin duyên, cũng là việc không thấy nghe hay biết vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Thật tánh các pháp rất là sâu thẳm? Phật nói: Như thế, vì bản tánh lìa vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như vậy bản tánh rất sâu? Phật nói: Như thế, vì bản tánh tịnh vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như vậy bản tánh thanh tịnh? Phật nói: Như thế, vì bản tánh lìa vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như vậy đều nên kính lễ?

Phật nói: Như thế, vì tất cả pháp bản tánh là vậy. Thiện Hiện phải biết: Nếu tất cả pháp bản tánh xa là tức là Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Sở dĩ vì sao? Như Lai chứng giác thật tánh các pháp không tạo không tác.

Thiện Hiện lại thưa: Vậy nên Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đối tất cả pháp không sở chứng nên gọi hiện đẳng giác?

Phật nói: Như thế, vì tất cả pháp một tánh chẳng hai. Thiện Hiện phải biết: Một tánh các pháp tức là vô tánh. Vô tánh các pháp tức là một tánh. Các pháp một tánh vô tánh như thế là bản thật tánh. Bản thật tánh đây tức là một tướng, chỗ gọi vô tướng.

Vậy nên, Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đối tất cả pháp không sở chứng nên gọi hiện đẳng giác. Sở dĩ vì sao? Vì bản tánh các pháp duy nhất vô nhị.

Thiện Hiện phải biết: Bản tánh các pháp tức chẳng bản tánh. Chẳng bản tánh đây tức là bản tánh. Biết được như thế tức xa là được tất cả chấp trước.

Thiện Hiện lại thưa: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như vậy khó nổi giác biết? Phật nói: Như thế, vì không kẻ biết vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như vậy chẳng thể nghĩ bàn? Phật nói: Như thế, vì chẳng phải tất cả tâm sở biết rõ vậy.

Thiện Hiện lại thưa: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như vậy không sở gây lâu? Phật nói: Như thế, vì các kẻ gây làm bất khả đắc vậy.

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nếu chẳng hành sắc là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu chẳng hành thọ tướng hành thức là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nếu chẳng hành sắc không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu chẳng hành thọ tướng hành thức không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nếu chẳng hành sắc tướng chẳng viên mãn, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu chẳng hành thọ tướng hành thức tướng chẳng viên mãn, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Sở dĩ vì sao? Sắc chẳng viên mãn tức chẳng sắc. Thọ tướng hành thức chẳng viên mãn tức chẳng

thọ tướng hành thức. Nếu chẳng hành như thế là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Hiêm có! Bạch Thiện Thệ! Rất lạ! Đối trong các chấp trước nói tướng không chấp trước?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nếu chẳng hành sắc tướng không sở chấp trước là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu chẳng hành thọ tướng hành thức tướng không chấp trước là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát Ma-ha-tát nếu năng hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế, đối sắc chẳng sanh trước, đối thọ tướng hành thức chẳng sanh trước. Đối quả Dự lưu chẳng sanh trước, đối quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán chẳng sanh trước. Đối Độc giác Bồ-đề chẳng sanh trước. Đối Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng sanh trước. Đối Nhất thiết trí trí cũng chẳng sanh trước. Sở dĩ vì sao? Vì không chấp trước, không trói buộc, vượt khỏi tất cả gọi Nhất thiết trí trí.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát vượt tất cả chấp trước hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn: Hiêm có! Bạch Thiện Thệ! Rất lạ! Bát-

nhã Ba-la-mật-đa như thế sở chứng pháp tánh rất là thẳm sâu. Hoặc nói chẳng nói đều không thêm bớt?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Ví như hư không, giả sử hết đời thọ lượng chư Phật hoặc khen hoặc chê mà hư không kia không thêm không bớt. Pháp tánh thẳm sâu cũng lại như thế, hoặc nói chẳng nói đều không thêm bớt.

Lại nữa, Thiện Hiện! Ví như huyễn sĩ với khi khen chê không mừng không buồn, chẳng thêm chẳng bớt. Pháp tánh thẳm sâu cũng lại như thế, hoặc nói chẳng nói như bản không khác.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là việc rất khó. Nghĩa là Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm hoặc tu chẳng tu, không thêm không bớt, không tiến không thoái. Các Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa như tu hư không đều vô sở hữu; nghĩa là trong ấy không pháp khá được mà siêng tu học cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề thường không quay lui.

Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát, chúng tôi hữu tình đều nên kính lễ, vì là kẻ năng mặc áo giáp đại công đức như thế. Sở dĩ vì sao? Các Bồ-tát Ma-

ha-tát vì độ hữu tình mặc giáp công đức ví như muốn chiến tranh cùng hư không, mặc giáp kiên cố.

Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát vì độ hữu tình mặc giáp công đức, như tướng hùng dũng muốn đem hư không để chỗ cao hơn.

Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát rất là hùng dũng, mặc giáp công đức, vì các hữu tình như hư không pháp giới pháp tánh, nên muốn tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát được Tinh tiến Ba-la-mật-đa lớn, vì tất cả pháp như hư không nên mặc giáp công đức.

Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát rất là hiếm có, vì các loại hữu tình như hư không, giải thoát khổ sanh tử như hư không, nên được vui Niết-bàn như hư không, mới mặc giáp công đức.

Bấy giờ, có một Bí-sô trong hội chấp tay hướng Phật thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Tôi nên kính lễ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Nghĩa là Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây không pháp khá sanh, không pháp khá diệt.

Khi ấy, Thiên Đế Thích hỏi Thiện Hiện rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn học Bát-nhã Ba-la-mật-đa phải học thế nào?

Thiện Hiện đáp rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn học Bát-nhã Ba-la-mật-đa phải như hư không tinh siêng tu học.

Khi ấy, Thiên Đế Thích bèn thưa Phật rằng: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân thấy đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chăm lòng lắng nghe, thọ trì đọc tụng, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý, biên chép giải nói rộng cho lưu khắp; tôi sẽ giữ hộ không cho tổn não.

Bấy giờ, Thiện Hiện bảo Đế Thích rằng: Người thấy có pháp khá giữ hộ chăng?

Thiên Đế Thích nói: Thưa Đại đức! Chẳng thấy. Tôi chẳng thấy pháp này khá giữ hộ.

Thiện Hiện bảo rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát như Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đã nói mà trụ, tức là giữ hộ. Nếu là Bát-nhã Ba-la-mật-đa, người phi người thấy muốn làm tổn hại liền bị hại ngay.

Kiều Thi Ca! Nếu muốn giữ hộ các kẻ Bồ-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, chẳng khác có người phát siêng tinh tiến giữ hộ hư không. Nếu muốn giữ hộ các kẻ Bồ-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, luống uổng nhọc nhằn trọn không ích gì.

Kiều Thi Ca! Nơi ý hiểu sao? Có ai giữ hộ được tiếng vang hang thấy chẳng? Thiên Đế Thích nói: Thừa Đại đức! Chẳng được.

Thiện Hiện bảo rằng: Kiếu Thi Ca! Nếu muốn giữ hộ các kẻ Bồ-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng lại như thế, luống uổng nhọc nhằn trọn không ích gì.

Kiều Thi Ca! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, mặc dù biết các pháp đều như vang thấy mà chẳng xem thấy, cũng chẳng chỉ rõ, vì tất cả pháp đều vô sở hữu bất khả đắc vậy. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát trụ được như thế là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Bấy giờ, vì sức oai thần Thế Tôn nên khiến trời Bốn Đại thiên vương và Thiên Đế Thích, Đại Phạm vương thấy tất cả Thiên chúng thế giới Tam thiên đại thiên đầy đi đến chỗ Phật đánh lễ hai chân, lui đứng một phía. Vì thần lực Phật, ở cõi mười phương đều thấy ngàn Phật tuyên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nghĩa phẩm danh tự đều đồng nơi đây. Đứng đầu chúng Bí-sô thỉnh thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều tên Thiện Hiện. Đứng đầu các Thiên chúng hỏi nạn Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều tên Đế Thích.

Bấy giờ, Thế Tôn bảo Thiện Hiện rằng: Từ Thị Bồ-tát khi sẽ chứng Vô thượng Chánh đẳng giác,

tức lấy danh đây, cùng ở chỗ này tuyên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Trong Hiền kiếp các Phật đời sau tức lấy danh đây, cũng ở chỗ này tuyên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

HỘI THỨ TƯ

Phẩm

KHEN NGỢI

Thứ 9

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Bát-nhã Ba-la-mật-đa như vậy chỉ có danh tự. Danh tự như thế cũng bất khả đắc, chỉ nương lời nói giả thi thiết có. Vậy nên, Bát-nhã Ba-la-mật-đa cũng vô sở hữu, thật bất khả đắc. Danh tự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa, hai pháp như thế lần hồi tương tự đồng vô sở hữu, đều bất khả đắc, duyên nào Phật nói Từ Thị Bồ-tát khi sẽ chứng Vô thượng Chánh đẳng giác tức lấy danh đây, cũng ở chỗ này tuyên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa?

Phật bảo: Thiện Hiện! Từ Thị Bồ-tát khi sẽ chứng Vô thượng Chánh đẳng giác, chẳng chứng sắc không, chẳng chứng thọ tưởng hành thức không. Chẳng chứng sắc buộc, chẳng chứng thọ tưởng hành thức buộc. Chẳng chứng sắc mở, chẳng chứng thọ tưởng hành thức mở. Tức lấy các hành trạng tướng như thế, Từ Thị Bồ-tát sẽ chứng Vô thượng Chánh đẳng giác, tức lấy danh đây, cũng ở chỗ này tuyên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa rất là thanh tịnh?

Phật bảo: Thiện Hiện! Vì sắc thanh tịnh, nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất là thanh tịnh. Vì thọ tướng hành thức thanh tịnh, nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất là thanh tịnh. Vì hư không thanh tịnh, nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất là thanh tịnh.

Vì sắc không nhiễm, nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất là thanh tịnh. Vì thọ tướng hành thức không nhiễm, nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất là thanh tịnh. Vì hư không không nhiễm, nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất là thanh tịnh. Vì tất cả pháp có nhiễm và không nhiễm bất khả đắc, nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất là thanh tịnh.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu các thiện nam tử thiện nữ nhân chỉ nghe công đức danh hiệu Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế, vẫn là được lợi lành rộng lớn, hưởng năng thọ trì đọc tụng tu tập biên chép giải nói, rộng cho lưu khắp. Các thiện nam tử thiện nữ nhân này trọn chẳng chết ngang, cũng không bệnh ngang và các tai họa, thường được vô lượng trăm ngàn thiên thần cung kính vây quanh theo dõi giữ hộ. Nếu các thiện nam

tử thiện nữ nhân với hai tháng sáng tối, mỗi ngày thứ tám, ngày thứ mười bốn, ngày thứ mười lăm, tùy ở chỗ nào đọc tụng giảng nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, sẽ được vô biên công đức thắng lợi.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Các thiện nam tử thiện nữ nhân này đọc tụng tuyên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, vô lượng thiên thần thường đến cung kính vây quanh giữ hộ. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là ngọc báu vô thượng của các trời, người, a-tổ-lạc thấy vậy. Do nhân duyên đây các thiện nam tử thiện nữ nhân này phải được vô biên công đức thắng lợi.

Lại nữa, Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, khi lắng nghe thọ trì đọc tụng biên chép cúng dường tu học tuyên nói thấy có nhiều tà ma làm lưu nạn. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là ngọc báu lớn nhiều các kẻ oán giặc, ví như thế gian sở quý ngọc báu, tùy ở chỗ nào nhiều kẻ oán giặc trộm cướp.

Thiện Hiện phải biết: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là báu vô thượng, năng cho thế gian lợi ích an vui. Lại nữa, Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối tất cả pháp chẳng sanh chẳng diệt,

chẳng thành chẳng hoại, chẳng thuận chẳng nghịch, chẳng dẫn chẳng khiến, chẳng lấy chẳng bỏ, chẳng dơ chẳng sạch, chẳng thêm chẳng bớt, chẳng gần chẳng xa. Sở dĩ vì sao? Vì tất cả pháp trọn vô sở hữu, đều bất khả đắc.

Thiện Hiện phải biết: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối tất cả pháp vô sở đắc, nên chẳng năng nhiễm dơ, chẳng sở nhiễm dơ. Sở dĩ vì sao? Vì vô pháp chẳng hay nhiễm dơ vô pháp vậy.

Thiện Hiện phải biết: Sắc không nhiễm dơ, nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng không nhiễm dơ. Thọ tướng hành thức không nhiễm dơ, nên Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng không nhiễm dơ. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm không nhiễm dơ, nên sắc thấy các pháp cũng không nhiễm dơ. Nếu đối như thế cũng chẳng phân biệt, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện phải biết: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm không phân biệt, nên đối tất cả pháp không lấy không bỏ, không nói không chỉ, không dẫn không khiến. Khi ấy, có vô lượng trăm ngàn Thiên tử trụ trên hư không vui mừng nhảy nhót, hớn hở bảo nhau đồng tiếng xưng rằng: Chúng tôi ngày nay ở châu Thiệm bộ đây thấy Phật quay xe diệu pháp lần thứ hai!

Bấy giờ, Thế Tôn bảo Thiện Hiện rằng: Xe pháp như thế chẳng quay thứ nhất, cũng chẳng thứ hai. Sở dĩ vì sao? Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối tất cả pháp chẳng vì quay tới, chẳng vì trả lui nên hiện ra thế gian. Chỉ vì vô tánh tự tánh không nên mới hiện ra thế gian. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát biết được như thế không bị phân biệt là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm ấy là Ba-la-mật-đa rộng lớn, vì đạt tất cả pháp tự tánh không vậy. Mặc dù đạt các pháp tự tánh đều không, mà các Bồ-tát Ma-ha-tát nương Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, đối tất cả pháp không buộc không dính, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình.

Mặc dù chứng Bồ-đề mà không sở chứng, vì chứng pháp bất chứng bất khả đắc vậy. Mặc dù quay xe pháp mà không quay gì, vì pháp quay tới, pháp trả lui bất khả đắc vậy. Mặc dù độ hữu tình mà không sở độ, vì pháp thấy chẳng thấy bất khả đắc vậy.

Bạch Thế Tôn! Trong Đại giáo Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đây việc quay xe pháp trọn bất khả đắc. Sở dĩ vì sao? Vì với trong ấy, không pháp khá hiển, không pháp khá chỉ, không pháp khá

được, không pháp khá quay tới, không pháp khá hoàn lui. Sở dĩ vì sao? Vì tất cả pháp rốt ráo chẳng sanh, cũng lại chẳng diệt. Vì chẳng sanh diệt, nên không quay không trả.

Bấy giờ, Phật bảo Thiện Hiện: Như vậy, như vậy. Sở dĩ vì sao? Vì chẳng phải trong pháp không, vô tướng, vô nguyên có thể có pháp năng quay tới và năng hoàn lui, vì tánh pháp tới lui bất khả đắc vậy. Nếu tuyên nói khai chỉ được như thế, đây gọi khéo tịnh tuyên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Trong ấy đều không kể nói, kể thọ, pháp được nói thọ. Đã không kể nói, kể thọ và pháp, các kể năng chứng cũng bất khả đắc. Vì không kể chứng, nên cũng không có kể năng được Niết-bàn, cũng không kể nói pháp làm phước điền. Vì không phước điền nên tánh phước điền cũng trống không. Để biểu thị danh ngôn đều bất khả đắc nên gọi Ba-la-mật-đa rộng lớn.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là vì vô biên Ba-la-mật-đa, như thái hư không không ngăn mé vậy. Là vì vô đẳng Ba-la-mật-đa, bởi tất cả pháp bất khả đắc vậy. Là vì xa lìa Ba-la-mật-đa, rốt ráo không vậy.

Là vì khó phục Ba-la-mật-đa, tánh tướng các pháp bất khả đắc vậy. Là vì không có dấu vết Ba-

la-mật-đa, không lui không đến không hình thể vậy. Là vì vô tánh Ba-la-mật-đa, không lui đến vậy. Là vì vô hành Ba-la-mật-đa, vì tất cả pháp không động chuyển vậy. Là vì không đoạt cướp Ba-la-mật-đa, bởi tất cả pháp chẳng thể lấy vậy.

Là vì vô tận Ba-la-mật-đa, cùng pháp vô tận hằng tương ưng vậy. Là vì vô sanh Ba-la-mật-đa, bởi tất cả pháp chẳng thể sanh vậy.

Là vì không làm Ba-la-mật-đa, bởi các kẻ làm bất khả đắc vậy. Là vì không biết Ba-la-mật-đa, bởi tất cả pháp không kẻ biết vậy. Là vì không thấy Ba-la-mật-đa, bởi tất cả pháp không kẻ thấy vậy. Là vì không chuyển Ba-la-mật-đa, bởi kẻ sống chết bất khả đắc vậy.

Là vì vô hoại Ba-la-mật-đa, mé trước sau giữa bất khả đắc vậy. Là vì như huyễn Ba-la-mật-đa, các pháp không sanh không nêu chỉ ra vậy. Là vì như mộng Ba-la-mật-đa, là tánh các ý thức bình đẳng vậy.

Là không tạp nhiễm Ba-la-mật-đa, vì tham sân si vô tự tánh vậy. Là vô sở đắc Ba-la-mật-đa, vì chỗ nương dựa bất khả đắc vậy. Là không hý luận Ba-la-mật-đa, vì tất cả pháp vượt khỏi nghĩ bàn vậy. Là không nghĩ lo Ba-la-mật-đa, vì tất cả pháp không lay động vậy.

Là không động chuyển Ba-la-mật-đa, trụ pháp giới vậy. Là vì lìa nhiễm Ba-la-mật-đa, bởi tất cả pháp chẳng hư dối vậy. Là không bình đẳng khởi Ba-la-mật-đa, vì tất cả pháp không phân biệt vậy. Là vì vắng lặng Ba-la-mật-đa, tương tất cả pháp bất khả đắc vậy.

Là không làm lỗi Ba-la-mật-đa, vì tu các công đức đến bờ kia vậy. Là vô hữu tình Ba-la-mật-đa, vì chứng thực tế vậy. Là vì vô đoạn Ba-la-mật-đa, bởi tất cả pháp không đẳng khởi vậy. Là vì như thật Ba-la-mật-đa, không phân biệt vậy.

Là không hai biên Ba-la-mật-đa, vì đối tất cả pháp không chấp trước vậy. Là không tạp hoại Ba-la-mật-đa, vì tất cả pháp chẳng hòa hợp vậy. Là không chấp lấy Ba-la-mật-đa, vì vượt các bậc Thanh văn Độc giác vậy. Là không tầm tứ Ba-la-mật-đa, vì đến pháp tầm tứ tánh bình đẳng vậy.

Là vì vô lượng Ba-la-mật-đa, vô lượng pháp vậy. Là vì vô khởi Ba-la-mật-đa, lìa ngã pháp vậy. Là vô phân biệt Ba-la-mật-đa, vì tánh các phân biệt bình đẳng vậy. Là bất khả đắc Ba-la-mật-đa, vì đến tánh chơn thật tất cả pháp vậy.

Là vì vô trước Ba-la-mật-đa, đối tất cả pháp đều không chấp trước vậy. Là vì vô y Ba-la-mật-đa,

không chỗ nương vậy. Là vì bất sanh Ba-la-mật-đa, bởi tất cả pháp đều chẳng sanh vậy.

Là vì vô thường Ba-la-mật-đa, bởi tất cả pháp thường vô tánh vậy. Đây gọi là khổ Ba-la-mật-đa, bởi tánh pháp bức não bình đẳng vậy. Là vì vô ngã Ba-la-mật-đa, đối tất cả pháp không chấp trước vậy.

Đây gọi là không Ba-la-mật-đa, vì tất cả pháp bất khả đắc vậy. Đây là vô tướng Ba-la-mật-đa, vì tất cả pháp lìa các tướng vậy. Đây là vô nguyện Ba-la-mật-đa, không sở thành vậy. Đây gọi là lực Ba-la-mật-đa, vì tất cả pháp chẳng thể khuất được vậy.

Là vô lượng Phật pháp Ba-la-mật-đa, vì quá số lượng vậy. Là vô sở úy Ba-la-mật-đa, vì nơi tâm rất ráo không bố sợ vậy.

Đây vì chơn như Ba-la-mật-đa, là tánh tất cả pháp không biến đổi vậy. Là vì tự nhiên, bởi tất cả pháp vô tự tánh vậy. Là Nhất thiết trí trí Ba-la-mật-đa, vì biết tất cả pháp vô tự tánh vậy.

Phật nói: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói.

HỘI THỨ TƯ

Phẩm
TỔNG TRÌ

Thứ 10 - 1

Khi ấy, Thiên Đế Thích khởi nghĩ này rằng: Nếu các thiện nam tử thiện nữ nhân thấy chỉ nghe công đức danh hiệu Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế, phải biết đã từng cúng dường vô lượng Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, phát thệ nguyện rộng, trồng nhiều căn lành quá khứ. Huống năng thọ trì đọc tụng, biên chép, suy nghĩ đúng lý, vì người diễn nói, hoặc năng tùy sức như dạy tu hành, phải biết người này đã ở chỗ vô lượng Phật quá khứ gần gũi cúng dường trồng nhiều căn lành, từng nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nghe rồi suy nghĩ thọ trì đọc tụng, vì người diễn nói, như dạy tu hành. Hoặc đối kinh này năng hỏi năng đáp, nhờ phước lực đời trước nay thành xong việc này.

Nếu các thiện nam tử thiện nữ nhân thấy đã từng cúng dường vô lượng Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, công đức thuần tịnh, nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nơi tâm chẳng kinh chẳng sợ, chẳng bố chẳng lo, chẳng hối, chẳng lui chẳng chìm.

Bấy giờ, Thế Tôn biết tâm Thiên Đế Thích đã nghĩ liền bèn bảo rằng: Như vậy, như vậy. Như người đã nghĩ.

Khi ấy, Xá-lợi-tử biết tâm Thiên Đế Thích đã nghĩ, bèn thưa Phật rằng: Nếu các thiện nam tử thiện nữ nhân nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất sanh tin hiểu, thọ trì đọc tụng, suy nghĩ đúng lý, biên chép giải nói rộng cho lưu khắp, như dạy tu hành; phải biết người này như các đại Bồ-tát ngôi Bất thối.

Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế nghĩa thú sâu thẳm khó tin khó hiểu. Nếu ở đời trước chẳng đã lâu tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, chẳng đối trước Phật thỉnh hỏi nghe thọ, chẳng ở chỗ Phật trông nhiều căn lành, để đâu tạm được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm liền năng tin hiểu được!

Bạch Thế Tôn! Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân thấy nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, tâm chẳng tin hiểu, phỉ báng hủy chê; phải biết người này đời trước đã đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phỉ báng hủy chê.

Sở dĩ vì sao? Vì người ngu như thế căn lành ít vậy, không chánh nguyện vậy, gần bạn ác vậy. Nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa nghĩa thú sâu thẳm,

bởi sức thói quen đời trước, chẳng tin chẳng vui, tâm chẳng thanh tịnh, chẳng nhẫn chẳng muốn. Vì có sao? Vì người ngu như thế ở đời quá khứ chưa từng gần gũi chư Phật Bồ-tát và các Hiền Thánh, chưa từng thỉnh hỏi nghĩa thú sâu thẳm Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế vậy.

Bấy giờ, Thiên Đế Thích bảo Xá-lợi-tử rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế nghĩa thú sâu thẳm rất khó tin hiểu, có các kẻ chưa tin muốn tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, nghe thuyết nghĩa thú sâu thẳm trong ấy chẳng năng tin hiểu được, hoặc sanh hủy báng, chưa là hiếm có.

Khi ấy, Thiên Đế Thích lại thưa Phật rằng: Tôi nay kính lễ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Nếu tôi kính lễ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tức là kính lễ Nhất thiết trí trí?

Bấy giờ, Phật bảo Thiên Đế Thích rằng: Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Nếu năng kính lễ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tức là kính lễ Nhất thiết trí trí.

Vì có sao? Kiền Thi Ca! Chư Phật sở đắc Nhất thiết trí trí đều từ Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà được sanh vậy. Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm lại do chư Phật Nhất thiết trí trí mà được có vậy.

Kiều Thi Ca! Các Bồ-tát Ma-ha-tát nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế, nên trụ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế, nên học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế.

Bấy giờ, Thiên Đế Thích thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm gọi trụ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm? Làm sao hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm gọi học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm?

Bấy giờ, Phật khen Thiên Đế Thích rằng: Hay thay, hay thay, mới năng thỉnh hỏi thâm nghĩa như thế! Người nhờ Phật lực năng hỏi Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác được thâm nghĩa như thế.

Kiều Thi Ca! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, nếu đối sắc chẳng trụ, cũng chẳng trụ đây là sắc, đây là học sắc. Nếu đối thọ tưởng hành thức chẳng trụ, cũng chẳng trụ đây là thọ tưởng hành thức, đây là học thọ tưởng hành thức.

Lại nữa, Kiều Thi Ca! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, nếu đối sắc chẳng học, cũng chẳng học đây là sắc, là chẳng trụ sắc. Nếu đối thọ tưởng hành thức chẳng học, cũng

chẳng học đây là thọ tướng hành thức, là chẳng trụ thọ tướng hành thức.

Kiều Thi Ca! Đấy gọi Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, cũng gọi trụ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, cũng gọi học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

Khi ấy, Xá-lợi-tử bèn thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rất là sâu thẳm. Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế khó so lường được. Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế khó chấp lấy được. Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế không có hạn lượng?

Bấy giờ, Phật bảo Xá-lợi-tử rằng: Như vậy, như vậy. Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, nếu đối sắc tánh sâu thẳm chẳng trụ, cũng chẳng trụ đây là sắc tánh sâu thẳm, đấy gọi học sắc tánh sâu thẳm. Nếu đối thọ tướng hành thức tánh sâu thẳm chẳng trụ, cũng chẳng trụ đây là thọ tướng hành thức tánh sâu thẳm, đấy gọi học thọ tướng hành thức tánh sâu thẳm.

Lại nữa, Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, nếu đối sắc tánh chẳng học, cũng chẳng học đây là sắc tánh sâu thẳm, đấy gọi chẳng trụ sắc tánh sâu thẳm. Nếu đối thọ tướng hành thức tánh sâu thẳm chẳng học, cũng

**chẳng học đây là thọ tướng hành thức tánh sâu
thẳm, đấy gọi chẳng trụ thọ tướng hành thức tánh
sâu thẳm.**

**Khi ấy, Xá-lợi-tử lại thưa Phật rằng: Bát-nhã
Ba-la-mật-đa như thế đã rất sâu thẳm, khó so lường
được, khó chấp lấy được, không có hạn lượng thời
khó tin hiểu, chỉ nên vì các Bồ-tát ngôi Bất thối
chuyển kia mà thuyết. Sở dĩ vì sao? Kia nghe Bát-
nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế tâm chẳng kinh
hoàng e sợ nghi ngờ, chẳng sanh hủy báng, thâm
tâm tin hiểu!**

**Khi ấy, Thiên Đế Thích bèn hỏi cụ thọ Xá-lợi-
tử rằng: Nếu có vì các Bồ-tát chưa được nhận ký kia
thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm sẽ có lỗi gì?**

**Khi ấy, Xá-lợi-tử bảo Thiên Đế Thích rằng: Kia
nghe kinh hoàng e sợ nghi ngờ, chẳng tin hiểu được,
hoặc sanh hủy báng. Do đấy gây làm thêm lớn
nghiệp năng cảm đọa ác thú, chìm ba ác thú, lâu
chịu khổ lớn, khó chứng Vô thượng Chánh đẳng
Bồ-đề. Vì vậy chẳng nên vì kia tuyên nói Bát-nhã
Ba-la-mật-đa sâu thẳm.**

**Thiên Đế Thích thưa: Vả có Bồ-tát chưa được
nhận ký nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, tâm
chẳng kinh hoàng e sợ nghi ngờ, chẳng sanh hủy
báng, rất tin hiểu chẳng?**

Xá-lợi-tử đáp: Có. Kiền Thi Ca! Bồ-tát Ma-ha-tát này phát lâu tâm Vô thượng Chánh đẳng giác, tu lâu hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát, chẳng bao lâu sẽ nhận ký Đại Bồ-đề.

Kiền Thi Ca! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tâm chẳng kinh hoàng e sợ nghi ngờ, chẳng sanh hủy báng, thâm tin hiểu được, phải biết Bồ-tát Ma-ha-tát này đã nhận ký Vô thượng Đại Bồ-đề. Nếu là chưa nhận, bất quá ở chỗ một Phật hoặc hai Phật định phải được nhận ký Đại Bồ-đề.

Bấy giờ, Phật bảo Xá-lợi-tử rằng: Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát học lâu Đại thừa, phát lâu đại nguyện, tu lâu hạnh lớn, cúng dường nhiều Phật, thờ nhiều bạn lành, căn lành thành thực; nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, tâm chẳng kinh hoàng e sợ nghi ngờ, thâm tâm tin hiểu, thường ưa lắng nghe thọ trì đọc tụng, cung kính cúng dường, suy nghĩ đúng lý, vì người diễn nói, hoặc lại biên chép, như nói tu hành hằng không biếng mỏi.

Xá-lợi-tử! Bồ-tát Ma-ha-tát này do nhân duyên đây, tùy sanh chỗ nào thường thấy chư Phật, hằng nghe Chánh pháp, cúng dường cung kính tôn trọng ngợi khen. Tùy thấy Phật nào đều được nhận ký, không luống bỏ qua.

Khi ấy, Xá-lợi-tử bèn thưa Phật rằng: Tôi nay muốn nói chút ít thí dụ, cúi xin hứa cho!

Bấy giờ, Phật bảo Xá-lợi-tử rằng: Tùy ý người nói.

Khi ấy, Xá-lợi-tử thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Như các thiện nam tử thấy trụ Đại thừa mộng thấy tự ngôi tòa diệu Bồ-đề, phải biết người này gần chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Như vậy, nếu có các thiện nam tử thấy, được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa hết lòng tin kính thọ trì đọc tụng, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý, biên chép giải nói, rộng cho lưu khắp. Phải biết người này học lâu Đại thừa, căn lành thành thực, hoặc đã được nhận ký Đại Bồ-đề, hoặc gần sẽ nhận ký Đại Bồ-đề, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bạch Thế Tôn! Ví như có người dạo đi đồng nội trải qua đường hiểm hàng trăm do-tuần, hoặc hai hoặc ba hoặc bốn hoặc năm trăm, thấy các tướng trước thành ấp vương đô, nghĩa là người thả trâu, rùng vờn ruộng thấy. Thấy tướng ấy rồi bèn khởi nghĩ này: Thành ấp vương đô cách đây chẳng xa. Khởi nghĩ này rồi thân tâm thơ thới, chẳng sợ ác thú, oán giặc đói khát.

Các thiện nam tử trụ Bồ-tát thừa cũng lại như thế. Nếu nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa, hết lòng tin

kính, thọ trì đọc tụng tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý, biên chép giải nói, rộng cho lưu khắp. Phải biết người này chẳng lâu được nhận ký Đại Bồ-đề, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, không rơi Thanh văn bậc Độc giác. Vì có sao? Vì đã được thấy nghe cúng dường cung kính Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là tướng trước Vô thượng Bồ-đề vậy.

Bạch Thế Tôn! Ví như có người muốn xem biển cả, lần hồi đi tới trải lâu nhiều thời chẳng thấy núi rừng, bèn khởi nghĩ này: Nay thấy tướng đây biển cả chẳng xa. Sở dĩ vì sao? Vì gần bờ biển cả đất phải thấp dần, không các núi rừng. Người kia bấy giờ, tuy chưa thấy biển mà thấy tướng gần, vui mừng nhảy nhót.

Các thiện nam tử trụ Bồ-tát thừa cũng lại như thế. Nếu được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đây hết lòng tin kính, thọ trì đọc tụng, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý, biên chép giải nói, rộng cho lưu khắp. Phải biết người này chẳng lâu được nhận ký Đại Bồ-đề, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vì có sao? Vì đã được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đây là tướng trước Vô thượng Bồ-đề vậy.

Bạch Thế Tôn! Ví như mùa xuân hoa quả cây thảy, lá cũ rụng rồi, nhánh nhóc thêm tươi nhuận.

Nhiều người được thấy đều khởi nghĩ này: Hoa quả lá mới sẽ lú chẳng lâu. Sở dĩ vì sao? Các cây đây thấy hoa quả lá mới hiện tướng trước vậy.

Các thiện nam tử trụ Bồ-tát thừa cũng lại như thế. Nếu được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đây hết lòng tin kính, thọ trì đọc tụng, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý, biên chép giải nói, rộng cho lưu khắp. Phải biết người này chẳng lâu được nhận ký Đại Bồ-đề, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bạch Thế Tôn! Ví như người nữ mang thai lâu ngày, thân thể càng nặng, động nghỉ chẳng yên, ăn uống ngủ nghỉ thấy đều giảm ít, chẳng ưa nhiều lời, chán việc làm thường, vì chịu đau khổ vậy, nên đình chỉ mọi việc. Có người mẹ dị mẫu, thấy tướng này rồi tức biết nàng đây sinh đẻ chẳng lâu.

Các thiện nam tử trụ Bồ-tát thừa cũng lại như thế. Nếu được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đây, hết lòng vui kính, thọ trì đọc tụng, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý, biên chép giải nói, rộng cho lưu khắp. Phải biết người này chẳng lâu được nhận ký Đại Bồ-đề, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ vô lượng chúng hữu tình.

Bấy giờ, Phật khen Xá-lợi-tử rằng: Hay thay, hay thay! Người năng khéo nói được Bồ-tát thí dụ, phải biết đều là thần lực Như Lai.

--- o0o ---